

संयुक्त राष्ट्रसंघीय बालअधिकारसम्बन्धी महासन्धिको सञ्चार प्रक्रियासम्बन्धी तेस्रो इच्छाधीन आलेख

सल्लाकार/सम्पादन

कृष्ण सुवेदी

सह-सम्पादन

मोहन दंगाल

अनुवाद

अञ्जना नेपाल

भाषा सम्पादन

देवराज सापकोटा

संयोजन

यम बहादुर चौधरी

डिजाइन

सुजिता अर्याल

चित्र

प्रदीप राई

प्रकाशक :

Ratify OP3 CRC

Coalition Nepal

सचिवालय : चाइल्ड नेपाल

गोपीकृष्ण नगर, चावहिल, काठमाडौं- ०७

०१-४८१२४१७, ४८२२००२

पो. ब. नं. २१८२८

पहिलो संस्करण : २०७६

इमेल : cn@childnepal.org, nepalop3crc@gmail.com

वेबसाइट : www.childnepal.org

बालबालिकाका अधिकारका कुरा

संयुक्त राष्ट्रसंघको आधिकारिक निर्णयलाई महासन्धि भनिन्छ । महासन्धिलाई जुन देशहरूले सही र अनुमोदन गर्दछन् ती देशहरू त्यसैअनुसार चल्नु पर्दछ ।

संयुक्त राष्ट्रसंघीय महासन्धिहरूमा एउटा बालअधिकार महासन्धि पनि हो । बालअधिकार महासन्धिमा बालबालिकाहरू संरक्षित वातावरणमा हुर्कन पाउने, विकास हुन पाउने, आफ्ना विचारहरूको सुनवाई हुनुपर्ने लगायतका अधिकारहरू हुन्छन् । यी अधिकारहरूले तपाईंको जीवनका धेरै पक्षहरूलाई समेट्छन् ।

बालबालिकाका अधिकारहरू त्यसरी खोसिन्छन् :

लिङ्ग, जाति, असक्षमता आदि कारणबाट विद्यालय जान नपाउनु ।

बाबुआमाका बीच हुने भैभगडा, सम्बन्ध विच्छेदजस्ता कारणले आमाबाबुसँग, छुट्नु ।

त्यसरी अभिभावकसँग छुटेका बालबालिकालाई परामर्श नगरी उनीहरूको इच्छा विपरीत संरक्षणका लागि कतै राखिनु ।

महासन्धिका थप आलेखहरू

बालअधिकार महासन्धि (CRC) मा भएका अधिकारहरूको थप व्याख्या गर्नका लागि थप तीनवटा ऐच्छिक आलेखहरू साना-साना सन्धिका रूपमा ल्याएको छ। CRC मा लेखिएका केही अधिकारहरूको थप जानकारी दिने ती आलेखहरू :

१ पहिलो : सशस्त्र द्वन्द्वका अवस्थाका बालबालिकाहरूको अधिकारका बारेको / The Optional Protocol to the CRC on the Involvement of Children in Armed Conflict (**OPAC**) हो ।

२ दोस्रो : बालबालिकाको बेचबिखन, वेश्यावृत्ति र अश्लील चित्रण बारेको / Optional Protocol on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography (**OPSC**) हो ।

३ तेस्रो : सञ्चार प्रक्रिया सम्बन्धी यो तपाईंहरूको हातमा भएको इच्छाधिन आलेख / The Third Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a Communications Procedure (**OP3CRC**) हो ।
यसले आफ्नो देशले तपाईंलाई न्याय दिन नसकेका अवस्थामा **UN** मा उजुरी गर्ने अधिकार दिन्छ। यो उजुरीलाई सञ्चार प्रक्रिया भनिन्छ।

सबै बालबालिकासंग यी अधिकारहरू हुन्छन् । तिनीहरू को हुन् ?
उनीहरू कहाँ बस्छन् ? उनीहरूका बुवाआमा के पेसा गर्छन् ? कुन
भाषा बोल्छन् ? कुन धर्म मान्दछन् ? उनीहरू बालक वा बालिका हुन्
? तिनीहरू कुन संस्कृति मान्दछन् ? उनीहरू अपाङ्गता या कुनै फरक
क्षमताका छन् र उनीहरू धनी अथवा गरीब छन् त्यसका आधारमा
या कुनै पनि कारणले बालबालिकामाथि फरक व्यवहार
गर्नु हुँदैन ।

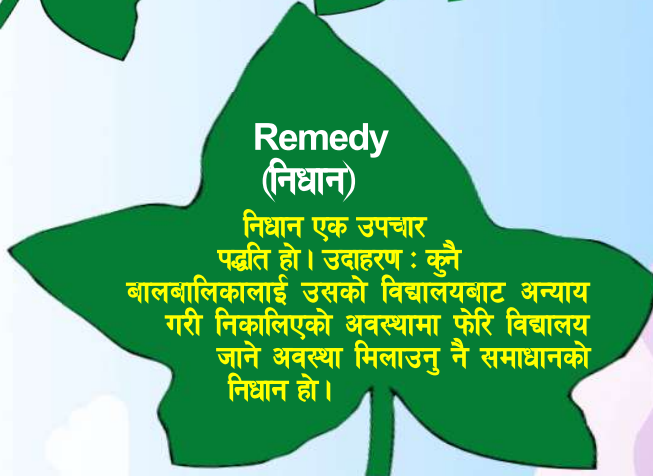
हामीले जान्नु पर्ने केही कुराहरू :

संयुक्त राष्ट्रसंघ United Nations (UN)

दोस्रो विश्वयुद्धपछि सन्
१९४५ मा संसारमा
शान्ति कायम राख्न,
विभिन्न देशहरूमा आपसी
मित्रता कायम गर्न अपसी
समस्याको समाधान गर्न
र सबैका अधिकारको
सम्मानका लागि UN को
स्थापना गरिएको हो ।

उल्लङ्घन, अनुमोदन, हस्ताक्षर र निधान

OP3CRC भनेको के हो र यो तपाईंका अधिकारहरूसँग कसरी सम्बन्धित छ ?

अभिभावक, शिक्षक, जनप्रतिनिधिहरू, समुदायका सदस्यहरू र सरकारले हामी बालबालिकाको अधिकार सुरक्षित गरिदिनु पर्दछ । तर आफ्ना अधिकारहरूको रक्षा गर्न बालबालिकाहरू आफै बोलु पर्दछ, वयस्कले पनि यसका लागि बोलिदिनु पर्छ र उपचार वा क्षतिपूर्ति खोजु पर्दछ ।

सरकारहरूले सन्धिहरूमा बालबालिकाका अधिकारहरूको संरक्षण गर्न बनाइएका कुराहरूलाई राम्रो ठाउँमा राख्नु पर्दछ । सधैं यसरी नै बालअधिकारको संरक्षण हुनुपर्ने हो । जब सरकारी निकायबाट अधिकार सुरक्षाका लागि राम्ररी काम हुँदैन । ती देशहरूमा बालअधिकारको संरक्षण नभएको हो भन्ने बुझ्नु पर्दछ ।

त्यस्तो अवस्था आयो भने बालबालिकामा भएका हिंसा, यौन दुर्यवहार, शोषण भेदभावका मुद्दाहरूमा बालबालिकाकालाई **OP3CRC** ले **UN** मा उजुरी गर्ने विकल्प दिएको छ ।

**OP3CRC तिमीलाई धन्यवाद !
तिमी यति गर्न सक्ने भएकाले
बालबालिकाले तिमीलाई मन पराउँछन् :**

भाइ बहिनीहरू,

यो बाटोबाट तपाईंहरूका मुद्दाहरू संयुक्त राष्ट्रसंघीय बालअधिकार समितिसम्म पुऱ्याउन मद्दत गर्दछ । त्यो समितिमा १८ जना स्वतन्त्र बालअधिकार विज्ञहरू हुन्छन् । तपाईंका देशमा तपाईंहरूले बालबालिकाको अधिकारको हनन् भएका कुरा त्यो समितिलाई उजुरी वा सूचना गर्न सक्नुहुनेछ । तपाईंले दिएको सूचनाका आधारमा समितिले तपाईंको देशका सरकारलाई बालअधिकारको सम्मान र संरक्षण गर्ने बारेमा सोध्न र सुझाव दिन सक्छ ।

OP3CRC ले कसरी हाम्रो अधिकारको संरक्षणमा सघाउँछ त ?

तपाईंको सरकारले
OP3CRC अनुमोदन गरेपछि
तपाईंको समस्याहरू देशमा समाधान
नहुँदा तपाईंलाई संयुक्त राष्ट्रसंघको
बालअधिकार समितिमा
जाने बाटो खुल्दछ ।

बालअधिकारको हनन्
भएको पाइएमा बालअधिकार समितिले
तपाईंको सरकारलाई ठोस सुभावा
र सल्लाह दिन सक्नेछ ।

ती सुभावहरूले
तपाईंहरूलाई अधिकार,
समाधान दिने र
फेरि-फेरि तपाईंहरूको
अधिकार हनन् नहुने
कुरामा ढुक्क हुन
सकिन्छ ।

संयुक्त राष्ट्रसंघीय
बालअधिकारसम्बन्धी समितिबाट
देशहरूलाई दिइने त्यस्ता सुभावा
तथा सल्लाहहरू कानून सरहका हुने
छैनन् । तर यसलाई निर्देशनका
रूपमा मुलुकले पालना
गर्ने गर्दछ ।

OP3CRC ले कसरी काम गर्छ ?

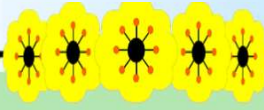
दश भन्दा बढि मुलुकले अनुमोदन गरी सकेकाले अब यो OP3CRC संसारभर लागु भइसकेको छ । तपाईंको देशको सरकारले OP3CRC अनुमोदन गरेपछि मात्र तपाईंले सयुक्त राष्ट्रसंघीय बालअधिकार समितिमा उजुरी गर्न सक्नु हुनेछ

OP3CRC ले दुई तरिकाले काम गर्दछ :

सञ्चार प्रक्रिया

तपाईंको अधिकारको हनन् भएको र देशभित्र न्याय नपाएमा तपाईंको प्रतिनिधिहरूले राष्ट्रसंघीय बालअधिकार समितिमा तलको अवस्थामा मात्रै सूचना दिन सक्नुहुनेछ ।

- **OP3CRC** लाई सरकारले अनुमोदन गरेको अवस्थामा,
- देशभित्रका सबै तहका न्याय प्रणालीहरूबाट तपाईंले न्याय नपाएमा,
- तपाईंको देशका न्याय प्रणालीहरू ज्यादै ढिला छन् अथवा न्याय दिन नसक्ने छन् भन्ने कुरा प्रमाणित भएमा,
- बालअधिकार हनन्का उजुरीहरू बालअधिकार महासन्धिको दायराभित्र छन् र तपाईंको सरकार सन्धिको पक्ष भएको छ भने मात्र उजुरीले काम गर्नेछ ।

महत्वपूर्ण बुँदा

सोधपूछ र अनुसन्धान गर्दा समितिले
बालबालिकाको
अर्थपूर्ण सहभागिता र सर्वोत्तम हितलाई ध्यानमा
राख्नेछ र बालबालिकाको
भनाईलाई महत्व दिनेछ ।

जाँचबुझ प्रक्रिया

बालअधिकार
हनन्का गम्भीर
प्रकृतिका र दोहोरिएका
ठूला घटनाहरूलाई अरूले
पनि सूचना दिन सक्छन् ।
कुनै बालक, कुनै पनि
वयस्क, या कुनै संघसंस्था जो
कोहिले पनि जाँचबुझ गर्न
अनुरोध गर्दै तलका अवस्थामा
समितिमा सूचना
गर्न सक्नेछन् ।

- यस मुलुकको सरकारले **OP3CRC** अनुमोदन गरेको छ भने,
- अधिकारको हनन्का घटनासँग सरोकार राख्ने कुनै सन्धिमा सरकार पक्ष भएको छ भने, राष्ट्रसंघीय बालअधिकार समितिले सोधपूछ या पत्राचरबाट मात्र प्रक्रिया चलाउन सक्नेछ । आवश्यकता अनुसार समितिले तपाईंको मुलुकको भ्रमण गरेर पनि अनुसन्धान गर्न सक्नेछ ।

समितिमा सञ्चार गणपछि के हुन्छ ?

संयुक्त राष्ट्रसंघीय बालअधिकार समितिले आफ्नो अनुसन्धानबाट बालहिंसाजन्य घटना भएको हो भन्ने कुरामा सहमत भएमा उसले तपाईंको सरकारलाई निम्नअनुसारले सुझाव र सल्लाह दिनेछ ।

- संरक्षण र भरणपोषण गर्न, आर्थिक क्षतिपूर्ति गर्न अनि खतरा अवस्थाबाट बालबालिकालाई मुक्त गर्न ।

तपाईंको देशमा OP3CRC लागू भइसकेको छ ?

यदि तपाईंको देशले **OP3CRC** को अनुमोदन गरिसकेको छैन भने तपाईंले आफ्नो सरकारलाई अनुमोदनका लागि प्रोत्साहन गर्न सक्नुहुन्छ । सरकारलाई यसको महत्व बुझाउन सक्नुहुन्छ । तपाईंले गर्न सक्ने केही बुँदाहरू तल चर्चा गरिन्छ :

- **OP3CRC** का बारेमा साथीहरूसँग, क्लवमा, विद्यालयमा र संघसंस्थाहरूमा यसको महत्व र यसको कामका बारेमा चर्चा गर्न सक्नुहुन्छ ।

- ❑ सामाजिक सञ्जालहरूमा यसका बारेमा सूचना आदान-प्रदान गर्न, र छलफल चलाउन सक्नुहुन्छ।
- ❑ बालअधिकार हननका घटनाहरूलाई सहरसम्म पुर्याउन र **OP3CRC** का बारेमा प्रचार-प्रसार गर्न सक्नुहुन्छ। **OP3CRC** को अनुमोदनका लागि अभियान चलाउन सक्नुहुन्छ।
- ❑ साथीहरू र संघसंस्थाहरूसँग सञ्जालीकरण गरेर अनुमोदनका लागि देशलाई तयार गराउने प्रक्रिया चलाउन सक्नुहुन्छ।

OP3CRC को अनुमोदन गर्न किन जरुरी छ ?

- ❑ हाम्रो अधिकारको सम्मानका लागि,
- ❑ हाम्रो अधिकार हननका बारेमा बोल्न सिकाउन,
- ❑ हामीसँग सम्बद्ध महासन्धिहरूको बुझाइ सुदृढ गर्न र हाम्रो अधिकारको संरक्षण तथा प्रबर्धनका लागि,
- ❑ हाम्रो अधिकारको दृढ प्रतिबद्धताका साथ सम्मान, संरक्षण र परिपूर्तिको राष्ट्रिय स्थितिलाई विश्वसामु उदाहरणीय रूपमा प्रदर्शन गर्न।

थप जानकारी र यो अभियानमा आबद्धताका
www.ratifyop3crc.org/speakup

साम्केदारी

प्रकाशन

kinder
not
hilfe

Ratify OP3 CRC

Coalition Nepal

सचिवालय: चाइल्ड नेपाल